

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych

Art. 1. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 133, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w dziale I tytuł rozdziału 3 otrzymuje brzmienie:

„Organy sądów i dyrektorzy sądów”;

2) w art. 21:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Organami sądów są:

- 1) w sądzie rejonowym – prezes sądu;
- 2) w sądzie okręgowym – prezes sądu i kolegium sądu;
- 3) w sądzie apelacyjnym – prezes sądu i kolegium sądu.”,

b) uchyla się § 1a i 3;

3) po art. 21 dodaje się art. 21a w brzmieniu:

„Art. 21a. § 1. W sądzie apelacyjnym, okręgowym oraz w sądzie rejonowym, w którym jest co najmniej dziesięć stanowisk sędziowskich i asesorskich, powołuje się dyrektora sądu. W sądach rejonowych, w których nie powołuje się dyrektora sądu, zadania dyrektora sądu wykonują dyrektorzy przełożonych sądów okręgowych, którzy przejmują także prowadzenie gospodarki finansowej tych sądów.

§ 2. Minister Sprawiedliwości jest zwierzchnikiem służbowym dyrektora sądu.

§ 3. Prezes sądu wykonuje w stosunku do dyrektora sądu czynności z zakresu prawa pracy, z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla Ministra Sprawiedliwości.

§ 4. Prezes sądu co najmniej raz w roku określa potrzeby sądu konieczne dla zapewnienia warunków prawidłowego funkcjonowania i sprawnego wykonywania przez sąd zadań, o których mowa w art. 1 § 2 i 3, biorąc pod uwagę przewidywany ich zakres.”;

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 509, 694, 1066, 1224, 1309, 1311, 1418, 1595 i 1781 oraz z 2016 r. poz. 147, 437, 633, 960, 1579 i 1948.

- 4) w art. 32:
- a) § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Dyrektora sądu zatrudnia się na podstawie powołania. Dyrektora sądu powołuje i odwołuje Minister Sprawiedliwości.”,
  - b) uchyla się § 2 i 7,
  - c) § 9 otrzymuje brzmienie:
„§ 9. Minister Sprawiedliwości może powołać zastępcę dyrektora sądu, jeżeli przemawiają za tym szczególne względy, w tym wielkość sądu i rozmiar jego zadań. Przepisy § 1 i 3 stosuje się odpowiednio.”,
  - d) po § 11 dodaje się § 12 w brzmieniu:
„§ 12. W razie potrzeby Minister Sprawiedliwości wyznacza, spośród pracowników sądu, osobę pełniącą obowiązki dyrektora sądu do czasu jego powołania.”;
- 5) w art. 32a uchyla się § 2–13;
- 6) uchyla się art. 32b;
- 7) w art. 179:
- a) § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Dyrektor sądu kieruje gospodarką finansową sądu.”,
  - b) po §1 dodaje się § 1a w brzmieniu:
„§ 1a. Czynności prezesa sądu wywołujące skutki finansowe nieuwjęte w planie finansowym sądu wymagają, dla ich ważności, uprzedniej akceptacji właściwego dyrektora sądu.”.

Art. 2. Postępowania dotyczące powołania dyrektora sądu lub zastępcy dyrektora sądu prowadzone na podstawie dotychczasowych przepisów i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ulegają zakończeniu z tym dniem.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Projektowane zmiany w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych mają na celu uporządkowanie systemu funkcjonowania dyrektorów sądów w celu zwiększenia sprawności w zakresie zarządzania kadrami w sądach powszechnych, w odniesieniu do stanowisk dyrektorów i zastępców dyrektorów sądów. W szczególności dotyczą one zasad powoływania i odwoływania dyrektorów sądów oraz ich zastępców, zasad podległości służbowej dyrektorów sądów, jak również podejmowania przez prezesów sądów czynności wywołujących skutki finansowe.

W projekcie przewiduje się jednoznaczne rozdzielenie funkcji z zakresu administracji sądowej należących do kompetencji prezesa sądu, związanych z wykonywaniem zadań orzeczniczych, od czynności administracyjnych należących do kompetencji dyrektora sądu.

Mając na względzie znaczenie i zakres zadań wykonywanych przez dyrektorów sądów, zasadne jest wprowadzenie zmian w zakresie podległości służbowej dyrektora sądu. Zwierzchnikiem dyrektora sądu będzie Minister Sprawiedliwości, natomiast prezes sądu będzie wykonywał w stosunku do dyrektora sądu czynności z zakresu prawa pracy, z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla Ministra Sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości jest dysponentem części budżetu odpowiadającej funkcjonowaniu sądów, zasadne jest więc przekazanie mu zwierzchnictwa służbowego nad dysponentami budżetu niższego szczebla, jakimi są dyrektorzy sądów.

Konsekwencją takiego ukształtowania statusu dyrektora sądu jest zmiana tytułu Rozdziału 3 oraz zmiana brzmienia art. 21 § 1 polegająca na wyłączeniu dyrektora sądu spośród organów sądu w sądach rejonowych, okręgowych i apelacyjnych. Zmiana w zakresie § 1a ma charakter redakcyjny. Dotychczasowa treść tego przepisu dotycząca funkcjonowania dyrektorów sądów w sądach rejonowych znalazła się w dodanym art. 21a § 1, który reguluje funkcjonowanie dyrektorów sądów w sądach apelacyjnych, okręgowych i rejonowych. Zasady podległości służbowej dyrektora sądu (dotychczas uregulowane w uchylonym art. 21 § 3) określają przepisy art. 21a § 2 i 4.

Biorąc pod uwagę znaczenie i zakres zadań wykonywanych przez dyrektorów sądów (oraz ich zastępców – w tych sądach, w których zostali powołani), związanych w szczególności z kierowaniem działalnością administracyjną sądu, wykonywaniem zadań przypisanych kierownikowi jednostki w zakresie finansowym, gospodarczym, kontroli finansowej, gospodarowania mieniem Skarbu Państwa oraz audytu

wewnętrznego w tych obszarach, zwierzchnictwa służbowego nad częścią pracowników sądu, reprezentacją Skarbu Państwa w zakresie powierzonego mienia oraz dysponowaniem rachunkami depozytowymi Ministra Finansów, o których mowa w ustawie o finansach publicznych, niezbędne jest wprowadzenie regulacji, która umożliwi Ministrowi Sprawiedliwości elastyczne reagowanie na potrzeby kadrowe sądów powszechnych. W tym celu, zgodnie z proponowanymi w projekcie rozwiązaniami, powoływanie i odwoływanie dyrektorów sądów oraz zastępców dyrektorów sądów będzie odbywać się na zasadach określonych dla stosunków pracy na podstawie powołania, zawartych w Kodeksie pracy. Zrezygnowano przy tym z dotychczasowej procedury konkursowej uregulowanej w przepisach art. 32a § 2–13. Należy bowiem zauważyć, iż procedura ta miała charakter długotrwały i nie zawsze zapewniała możliwość szybkiego i skutecznego obsadzenia stanowiska dyrektora lub zastępcy dyrektora sądu, uzależniając możliwość działania Ministra Sprawiedliwości od czynności podejmowanych przez komisję konkursową powołaną przez prezesa sądu. Konsekwentnie projekt przewiduje zatem uchylenie przepisów art. 32 § 2 i 7 określających procedurę występowania przez prezesa sądu z wnioskiem o powołanie kandydata wyłonionego w drodze konkursu oraz procedurę postępowania w razie odmowy powołania kandydata przedstawionego przez prezesa sądu. Zachowany zostanie natomiast przepis art. 32a § 1, określający wymogi stawiane kandydatom na stanowiska dyrektora i zastępcy dyrektora sądu.

W tym miejscu należy zauważyć, że proponowane powyżej zmiany odnośnie do powoływania i odwoływania dyrektorów sądów umniejszają zakres obowiązków prezesów sądów w obszarze wewnętrznego nadzoru administracyjnego prezesów sądów, który polega na zapewnieniu właściwego toku wewnętrznego urzędowania sądu, bezpośrednio związanego z wykonywaniem przez sąd zadań w zakresie sprawowania wymiaru sprawiedliwości i ochrony prawnej. Propozycja wykonywania przez Ministra Sprawiedliwości zwierzchniego nadzoru w tym zakresie nie powinna wzbudzać wątpliwości ustrojowych, gdyż w żaden sposób nie wkracza w czynności bezpośrednio związane z zarządzaniem procesem orzekania czy tokiem postępowania sądowego. Przedmiotem działań nadzorczych Ministra Sprawiedliwości w tym zakresie są bowiem wyłącznie czynności dyrektorów sądów i podległych im służb urzędniczych, które polegać mają na zapewnieniu odpowiednich, organizacyjno-technicznych warunków funkcjonowania sądu i wykonywania przez sąd podstawowych zadań.

Jednocześnie proponowane zmiany przepisów spowodują, że prezesi sądów będą mogli w większym stopniu przenieść nacisk swoich obowiązków na zadania związane z nadzorem nad działalnością sądów w zakresie orzekania, który może zostać powierzony wyłącznie organom władzy sądowniczej. Działalność ta, w chwili obecnej, stanowi poważny i realny problem w zakresie funkcjonowania sądownictwa.

W odniesieniu do powoływania zastępców dyrektorów sądów utrzymana zostaje zasada, że powołanie na to stanowisko jest możliwe, jeżeli przemawiają za tym szczególne względy, w tym wielkość sądu i rozmiar jego zadań. Zmiana regulującego tę kwestię przepisu art. 32 § 9 ma jedynie charakter techniczny i służy właściwemu wskazaniu zakresu przepisów, które dotyczą dyrektora sądu, a są odpowiednio stosowane do zastępcy dyrektora – w związku z uchyceniem przepisów § 2 i 7 tego artykułu.

W zakresie odwołania dyrektora sądu przewiduje się rezygnację z enumeratywnego określenia przypadków, w których odwołanie jest możliwe. Dotychczas obowiązująca regulacja nie w każdym przypadku pozwalała na właściwą reakcję w zakresie zarządzania kadrami ze strony Ministra Sprawiedliwości, np. w razie niewykonywania przez dyrektora sądu obowiązków wskutek długotrwałej nieobecności wskutek niezdolności do pracy z powodu choroby. Natomiast w odniesieniu do odwołania zastępcy dyrektora sądu przewiduje się odstąpienie od regulacji, która uzależnia możliwość podjęcia przez Ministra Sprawiedliwości jakiegokolwiek rozstrzygnięcia w tym zakresie wyłącznie od wystąpienia ze stosownym wnioskiem przez dyrektora sądu. Tym samym projekt obejmuje uchycenie w całości art. 32b nowelizowanej ustawy.

W rezultacie, uchycenie szczególnych przepisów przewidujących możliwość powołania dyrektora lub zastępcy dyrektora sądu wyłącznie na wniosek prezesa sądu, po przeprowadzonej procedurze konkursowej, oraz przewidujących możliwość odwołania dyrektora sądu wyłącznie w enumeratywnie wskazanych przypadkach, a zastępcy dyrektora sądu – wyłącznie na wniosek dyrektora sądu, spowoduje, że do powoływania i odwoływania dyrektorów sądów i ich zastępców będą miały w pełnym zakresie zastosowanie regulacje dotyczące stosunku pracy na podstawie powołania zawarte w Kodeksie pracy.

Kolejno, biorąc pod uwagę, iż dyrektorzy sądów wykonują m.in. zadania przypisane kierownikowi jednostki w zakresie finansowym, gospodarczym, kontroli

finansowej, gospodarowania mieniem Skarbu Państwa oraz audytu wewnętrznego w tych obszarach, reprezentacji Skarbu Państwa zakresie powierzonego mienia oraz dysponowania rachunkami depozytowymi Ministra Finansów, o których mowa w ustawie o finansach publicznych, jest zasadne wprowadzenie w dodawanym w art. 179 § 1a regulacji przewidującej konieczność akceptacji ze strony dyrektora sądu każdej czynności podejmowanej przez prezesa sądu, wywołującej skutki finansowe, nieujętej w planie finansowym sądu.

Przepis przejściowy, zawarty w art. 2, przewiduje zniesienie będących w toku postępowań w przedmiocie powołania dyrektorów sądów. Do powołania na nieobsadzone, w chwili wejścia w życie ustawy, stanowiska dyrektorów sądów znajdują zastosowanie przepisy ustawy w znowelizowanym brzmieniu. W pozostałym zakresie regulacji nie zachodzi potrzeba wprowadzania unormowań przejściowych – do stanów faktycznych powstałych po wejściu w życie projektowanej ustawy będą znajdowały zastosowanie przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Zaproponowana regulacja nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.

Niniejszy projekt ustawy nie wymaga notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej, zgodnie z opinią MSZ z dnia 27 października 2016 r.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny, stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. poz. 1414, z późn. zm.) i § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006 i 1204).

Żaden z podmiotów nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem ustawy w trybie art. 7 wyżej wymienionej ustawy.

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Pan Patryk Jaki – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Katarzyna Mizera – sędzia, główny specjalista w Departamencie Legislacyjnym, tel.22 52-12-781, Katarzyna.Mizera@ms.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 30.11.2016 r.</p> <p>Źródło: Inne</p> <p>Nr w wykazie prac UD147</p>
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projektowane zmiany w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych mają na celu uporządkowanie systemu funkcjonowania dyrektorów sądów w celu zwiększenia sprawności w zakresie zarządzania kadrami w sądach powszechnych, w odniesieniu do stanowisk dyrektorów i zastępców dyrektorów sądów. W szczególności dotyczą one zasad powoływania i odwoływania dyrektorów sądów oraz ich zastępców i zasad podległości służbowej dyrektorów sądów.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

W projekcie przewiduje się jednoznaczne oddzielenie funkcji z zakresu administracji sądowej, związanych z wykonywaniem zadań orzeczniczych, należących do kompetencji prezesa sądu, od czynności administracyjnych należących do kompetencji dyrektora sądu.

Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych w art. 8 definiuje pojęcie „działalność administracyjna sądów”, tak aby oddzielić ją i odróżnić od działalności orzeczniczej i w rezultacie móc poddać nadzorowi administracyjnemu. Artykuł ten wskazuje, że działalność ta polega na:

- 1) zapewnieniu odpowiednich warunków techniczno-organizacyjnych oraz majątkowych funkcjonowania sądu i wykonywania przez sąd zadań, o których mowa w art. 1 § 2 i 3;
- 2) zapewnieniu właściwego toku wewnętrznego urzędowania sądu, bezpośrednio związanego z wykonywaniem przez sąd zadań, o których mowa w art. 1 § 2 i 3.

Wyróżnione zostały dwie kategorie tej działalności. Pierwsza polega na konieczności zapewnienia przez państwo odpowiednich warunków niezbędnych do wykonywania funkcji orzeczniczych poprzez stworzenie należytych warunków materialnych i organizacyjnych dla właściwego funkcjonowania sądownictwa. Chodzi tu zwłaszcza o zapewnienie właściwych warunków lokalowych, finansowych, wyposażenia technicznego, poziomu wynagrodzeń oraz zatrudnienie odpowiedniego personelu pomocniczego. Realizacja tych zadań ma należeć przede wszystkim do dyrektora sądu, a nadzór nad tą działalnością, tzw. nadzór zewnętrzny, wykonuje Minister Sprawiedliwości.

Druga kategoria działalności administracyjnej polega na staraniach o zapewnienie właściwego toku wewnętrznego urzędowania sądu, a więc łączy się bezpośrednio z orzekaniem, a zwłaszcza z zapewnieniem jego sprawności (pkt 2) i należy do sfery tzw. wewnętrznego nadzoru. Wykonywanie tego nadzoru należy do prezesów sądów (art. 22 § 1 pkt 1 lit. a u.s.p.); szczególna rola przypada tu prezesowi sądu apelacyjnego, który odpowiada za należyte sprawowanie nadzoru w całej apelacji (art. 37a u.s.p.). W tym zakresie podstawowe znaczenie ma ustalenie w sądach podziału czynności, który obejmuje w szczególności decyzje o przydzieleniu sędziów i referendarzy do konkretnych wydziałów oraz ustalenie zakresu ich obowiązków, określenie zasad przydziału spraw, chyba że zasady te wynikają wprost z przepisów prawa, oraz ustalenie zasad zastępstwa sędziów i referendarzy (art. 22a § 1 pkt 1–3 u.s.p.). Podział czynności dokonywany jest przez prezesa sądu apelacyjnego w sądzie apelacyjnym, a przez prezesa sądu okręgowego w sądzie okręgowym i w podległych sądach rejonowych – po zasięgnięciu opinii właściwych kolegiów. Podstawowym celem tych decyzji jest stworzenie odpowiednich warunków organizacyjnych dla sprawnego działania wydziałów, oddziałów i innych jednostek sądu¹⁾.

W obecnym stanie prawnym (art. 31a § 1 u.s.p.) dyrektor sądu:

- 1) kieruje działalnością administracyjną sądu, w zakresie wskazanym w art. 8 pkt 1;
- 2) wykonuje zadania przypisane, na podstawie odrębnych przepisów, kierownikowi jednostki w zakresie finansowym, gospodarczym, kontroli finansowej, gospodarowania mieniem Skarbu Państwa oraz audytu wewnętrznego w tych obszarach;
- 3) jest zwierzchnikiem służbowym i dokonuje czynności z zakresu prawa pracy oraz reprezentuje sąd w tym zakresie wobec pracowników sądu, z wyłączeniem sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych, kuratorów

¹⁾ Górski A. (red.), Dąbrowski S., Godlewska-Michalak B., Gonera K., Kremer J., Łazarska A., Ott G., Sawiński J., Strus Z.; Prawo o ustroju sądów powszechnych. Komentarz; LEX, 2013.

- zawodowych, asystentów sędziów oraz aplikantów aplikacji sędziowskiej;
- 4) określa, w porozumieniu z prezesem sądu, rozmieszczenie i liczbę poszczególnych stanowisk w wydziałach sądu, na których są zatrudniani pracownicy sądu, z wyłączeniem sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych, kuratorów zawodowych, asystentów sędziów oraz aplikantów aplikacji sędziowskiej;
  - 5) reprezentuje Skarb Państwa w zakresie powierzonego mienia i zadań sądu;
  - 6) dysponuje rachunkami depozytowymi Ministra Finansów, o których mowa w art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, z zastrzeżeniem art. 83a ust. 2 tej ustawy.

Natomiast prezes sądu (art. 22 § 1 i § 2 u.s.p.):

- 1) kieruje sądem i reprezentuje sąd na zewnątrz, z wyjątkiem spraw należących do kompetencji dyrektora sądu, a w szczególności:
  - a) kieruje działalnością administracyjną sądu, w zakresie wskazanym w art. 8 pkt 2,
  - b) jest zwierzchnikiem służbowym sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych, asystentów sędziów danego sądu oraz kierownika i specjalistów opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów,
  - c) powierza sędziom, asesorom sądowym i referendarzom sądowym pełnienie funkcji i zwalnia z ich pełnienia, chyba że ustawa stanowi inaczej;
- 2) dokonuje analizy orzecznictwa w kierowanym sądzie pod względem poziomu jego jednolitości oraz informuje sędziów i asesorów sądowych o wynikach tej analizy, a w razie stwierdzenia istotnych rozbieżności w orzecznictwie informuje o nich Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego;
- 3) pełni inne czynności przewidziane w ustawie oraz przepisach odrębnych.

§ 1b. Prezes sądu okręgowego jest zwierzchnikiem służbowym aplikantów aplikacji sędziowskiej zatrudnionych w danym sądzie.

§ 2. W zakresie kierowania działalnością administracyjną sądu, prezes sądu podlega prezesowi sądu przełożonego oraz Ministrowi Sprawiedliwości.

Mając na względzie znaczenie i zakres zadań wykonywanych przez dyrektorów sądów, przewidywane jest wprowadzenie zmian w zakresie podległości służbowej dyrektora sądu. Zwierzchnikiem dyrektora sądu będzie Minister Sprawiedliwości, natomiast prezes sądu będzie wykonywał w stosunku do dyrektora sądu czynności z zakresu prawa pracy, z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla Ministra Sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości jest dysponentem części budżetu odpowiadającej funkcjonowaniu sądów, w związku z czym projekt przewiduje przekazanie mu zwierzchnictwa służbowego nad dysponentami budżetu niższego szczebla, jakimi są dyrektorzy sądów.

Konsekwencją takiego ukształtowania statusu dyrektora sądu jest zmiana tytułu Rozdziału 3 oraz zmiana brzmienia art. 21 § 1 u.s.p., polegająca na wyłączeniu dyrektora sądu spośród organów sądu w sądach rejonowych, okręgowych i apelacyjnych.

Biorąc pod uwagę znaczenie i zakres zadań wykonywanych przez dyrektorów sądów (oraz ich zastępców – w tych sądach, w których zostali powołani), związanych w szczególności z kierowaniem działalnością administracyjną sądu, wykonywaniem zadań przypisanych kierownikowi jednostki w zakresie finansowym, gospodarczym, kontroli finansowej, gospodarowania mieniem Skarbu Państwa oraz audytu wewnętrznego w tych obszarach, zwierzchnictwa służbowego nad częścią pracowników sądu, reprezentacją Skarbu Państwa w zakresie powierzonego mienia oraz dysponowaniem rachunkami depozytowymi Ministra Finansów, o których mowa w ustawie o finansach publicznych, przewidywane jest wprowadzenie regulacji, która umożliwi Ministrowi Sprawiedliwości elastyczne reagowanie na potrzeby kadrowe sądów powszechnych. W tym celu, zgodnie z proponowanymi w projekcie rozwiązaniami, powoływanie i odwoływanie dyrektorów sądów oraz zastępców dyrektorów sądów będzie odbywać się na zasadach określonych dla stosunków pracy na podstawie powołania, zawartych w Kodeksie pracy. Zrezygnowano przy tym z dotychczasowej procedury konkursowej, uregulowanej w przepisach art. 32a § 2–13. Należy bowiem zauważyć, iż procedura ta miała charakter długotrwały (ok. 6 miesięcy²⁾) i nie zawsze zapewniała możliwość szybkiego i skutecznego obsadzenia stanowiska dyrektora lub zastępcy dyrektora sądu, uzależniając możliwość działania Ministra Sprawiedliwości od czynności podejmowanych przez komisję konkursową powołaną przez prezesa sądu. Konsekwentnie projekt przewiduje zatem uchylenie przepisów art. 32 § 2 i 7 u.s.p., określających procedurę występowania przez prezesa sądu z wnioskiem o powołanie kandydata wyłonionego w drodze konkursu oraz procedurę postępowania w razie odmowy powołania kandydata przedstawionego przez prezesa sądu. Zachowany zostanie natomiast przepis art. 32a § 1 u.s.p., określający wymogi stawiane kandydatom na stanowiska dyrektora i zastępcy dyrektora sądu.

W odniesieniu do powoływania zastępców dyrektorów sądów utrzymana zostaje zasada, że powołanie na to stanowisko jest możliwe, jeżeli przemawiają za tym szczególne względy, w tym wielkość sądu i rozmiar jego zadań.

²⁾ Wyliczenia dokonano na podstawie dokumentacji z 7 konkursów na stanowisko dyrektora sądu, które wpłynęły do Ministerstwa Sprawiedliwości i zakończyły się w 2016 r. powołaniem na stanowisko dyrektora bądź odmową powołania. Czas trwania postępowania liczono od daty zarządzenia przez prezesa sądu konkursu na stanowisko dyrektora sądu do dnia decyzji Ministra Sprawiedliwości powołującej na to stanowisko.

W zakresie odwołania dyrektora sądu przewiduje się rezygnację z enumeratywnego określenia przypadków, w których odwołanie jest możliwe. Dotychczas obowiązująca regulacja nie w każdym przypadku pozwalała na właściwą reakcję w zakresie zarządzania kadrami ze strony Ministra Sprawiedliwości, np. w razie niewykonywania przez dyrektora sądu obowiązków wskutek długotrwałej nieobecności wskutek niezdolności do pracy z powodu choroby. Natomiast w odniesieniu do odwołania zastępcy dyrektora sądu przewiduje się odstąpienie od regulacji, która uzależnia możliwość podjęcia przez Ministra Sprawiedliwości jakiegokolwiek rozstrzygnięcia w tym zakresie wyłącznie od wystąpienia ze stosownym wnioskiem przez dyrektora sądu.

Wyżej wymienioną zmianą jest podyktowane konsekwentne usunięcie z ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych art. 32b, w brzmieniu:

- § 1. Minister Sprawiedliwości może odwołać dyrektora sądu, jeżeli zgromadzenie ogólne sędziów apelacji negatywnie zaopiniuje sprawozdanie, o którym mowa w art. 31a § 2, w części odnoszącej się do działalności danego sądu. Uchwała zgromadzenia zostaje podjęta po wysłuchaniu dyrektora tego sądu.
- § 2. Prezes sądu apelacyjnego przedstawia Ministrowi Sprawiedliwości uchwałę zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji, o której mowa w § 1, wraz ze swoim stanowiskiem w przedmiocie odwołania dyrektora sądu.
- § 3. Minister Sprawiedliwości może odwołać dyrektora sądu także na wniosek prezesa sądu lub z własnej inicjatywy w przypadku stwierdzenia naruszenia przez dyrektora sądu obowiązków.
- § 4. Minister Sprawiedliwości odwołuje zastępcę dyrektora sądu na wniosek właściwego dyrektora sądu.

Projekt nie przewiduje natomiast wykreślenia art. 32a § 3 ustawy, a zatem pozostawia się obowiązek dyrektora sądu apelacyjnego przedstawienia w terminie do końca kwietnia każdego roku, za pośrednictwem prezesa sądu apelacyjnego, po zasięgnięciu opinii zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji, Ministrowi Sprawiedliwości sprawozdania z działalności sądów działających na obszarze apelacji za rok poprzedni.

W rezultacie, uchylenie szczególnych przepisów przewidujących możliwość powołania dyrektora lub zastępcy dyrektora sądu wyłącznie na wniosek prezesa sądu, po przeprowadzonej procedurze konkursowej, oraz przewidujących możliwość odwołania dyrektora sądu wyłącznie w enumeratywnie wskazanych przypadkach, a zastępcy dyrektora sądu – wyłącznie na wniosek dyrektora sądu, spowodują, że do powoływania i odwoływania dyrektorów sądów i ich zastępców będą miały w pełnym zakresie zastosowanie regulacje dotyczące stosunku pracy na podstawie powołania zawarte w Kodeksie pracy.

Dodatkowo projekt przewiduje wprowadzenie rozwiązania, na mocy którego każda czynność podejmowana przez prezesa sądu, wywołująca skutki finansowe, nieujęta w planie finansowym sądu będzie wymagała akceptacji dyrektora sądu. Wymóg ten dotyczy czynności prezesa sądu niezawierających elementu judykacyjnego i tym samym nienależących do czynności procesowych. Powyższa zgoda nie będzie wymagana w przypadku kosztów generowanych przez czynności procesowe, takie jak np. przyznanie wynagrodzenia biegłemu.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Rada Europy w celu wyrażenia Opinii CCJE nr 19 (2016) skierowała do państw członkowskich prośbę o wypełnienie kwestionariusza zatytułowanego: „Rola prezesów sądów”. Wśród pytań znalazły się m.in. te dotyczące kwestii kompetencji posiadanych przez prezesów i dyrektorów sądów oraz relacje ich funkcji. Odpowiedzi poszczególnych państw w tej kwestii obrazuje poniższa tabela:

Nazwa państwa	Czy prezesi w rzeczywistości posiadają kompetencje tożsame do dyrektorów sądu lub są wspierani w sprawowaniu swoich funkcji przez jakiś organ doradczy (proszę opisać skład) lub przez kierownika/dyrektora administracyjnego sądu?	Jeżeli dotyczy, proszę krótko porównać kompetencje prezesa i dyrektora sądu.
Albania	Prezes jest także kierownikiem sądu, w ramach wykonywania swoich funkcji jest obsługiwany przez kanclerza sądu i personel techniczny.	Kanclerz przede wszystkim wykonuje swoje kompetencje w kwestiach dotyczących administracji sądowej i organizacji administracji. Osoba wybrana na to stanowisko musi być prawnikiem, który ma doświadczenie nie krótsze niż pięć lat pracy w tym zawodzie. Kanclerz sądu ma następujące kompetencje: <ul style="list-style-type: none"> – powołuje i odwołuje pracowników sekretariatu sądowego oraz personelu administracyjnego i technicznego sądu; – nadzoruje proces organizowania i dokumentowania przydzielania spraw sądowych poprzez losowanie i fizyczne przydzielanie spraw sędziom (oznacza to składanie kompletnych akt sprawy w sekretariacie sądowym, zgodnie z terminami proceduralnymi przewidzianymi przez prawo); – ogłasza listę licencjonowanych ekspertów, zgodnie

		<p>z odpowiednimi obszarami;</p> <ul style="list-style-type: none"> – nadzoruje dyscyplinę pracowników administracji sądowej; – zatwierdza harmonogram prac administracji sądowej i ustala harmonogram przyjmowania wniosku od stron.
Austria	Są sędziowie (wiceprezesi i inni), którym prezes może powierzyć pewne zadania, ale to dyrektor sądu, jest szefem personelu. W głównej mierze, także to dyrektor jest odpowiedzialny za bieżące sprawy sądu, ale podlega on prezesowi i musi postępować zgodnie z jego instrukcjami.	-
Belgia	Prezes sądu w bieżącym zarządzaniu administracyjnym jest wspierany przez komitet sterujący, składający się, w stosownych przypadkach, z pierwszego prezesa sądu apelacyjnego, przewodniczących wydziałów i głównych urzędników lub przewodniczącego składu orzekającego, prezesów sekcji i naczelników.	Każdy sąd posiada komitet sterujący, który pomaga prezesowi i jest odpowiedzialny przede wszystkim za organizację i zarządzanie sprzętem sądu (personel, pomieszczenia, różnego rodzaju sprzęt, itp.). Prezes jest odpowiedzialny za sądownictwo, czyli np. organizowanie przesłuchań, przydział sędziów, etc.
Bułgaria	Prezesi są wspierani w sprawowaniu funkcji przez dyrektora sądu i sekretarza administracyjnego lub przez sekretarza administracyjnego, którzy zarządzają administracją sądów.	Dyrektor sądu i sekretarz administracyjny są odpowiedzialni za zarządzanie operacyjne, sprawy administracyjne (planowanie, organizowanie i zarządzanie pracownikami sądu); odpowiadają za wprowadzenie aplikacji programowych dla celów długoterminowego planowania, polityki budżetowej, finansów, automatyki, dostawy sprzętu i public relations – ustawa. Prezes jest sędzią i orzeka w sprawach jak pozostali sędziowie. Są mianowani inaczej i podlegają różnym przepisom.
Chorwacja	Prezesi sądów są autonomiczni w sądzie.	Dyrektor sądu pomaga prezesowi sądu na stanowisku kierowniczym, ale bez autonomii. Wszystkie jego działania muszą być zatwierdzone przez prezesa sądu.
Cypr	Funkcje zarządcze są sprawowane przez kierownika administracyjnego sądu.	Kierownik administracyjny sądu jest urzędnikiem państwowym, a prezes urzędnikiem sądowym. Są mianowani inaczej i podlegają różnym przepisom.
Czechy	Prezes sądu może być wspierany przez radę sędziów. Członkowie rady są wybierani przez sędziów i ich liczba zależy od liczby sędziów w konkretnym sądzie. Są oni także obsługiwani przez pracowników sądu w ogóle. Brak kierownika lub dyrektora sądu.	Nie istnieje takie stanowisko. Istnieje tylko szef personelu i dyrektor personelu w większych sądach.
Dania	Prezes sądu stoi na czele administracji sądowej. Nie istnieje dyrektor administracyjny, który by nadzorował jego decyzje w tej kwestii.	-
Estonia	Istnieje dyrektor sądu.	Właściwy minister może wydać wytyczne dotyczące działalności dyrektorów sądu. Dyrektor sądu musi mieć ukończone studia wyższe. Dyrektorzy sądów pierwszej instancji i sądów apelacyjnych są powołani na pięcioletnią kadencję przez ministra właściwego dla danego obszaru. Dyrektor sądu zostaje powołany na urząd na podstawie konkursu.
Finlandia	Prezesi są w rzeczywistości dyrektorami sądów, ale ich działalność wspiera kadra kierownicza sądu i stały sekretarz.	Stały sekretarz wraz z personelem administracyjnym sądu czuwa nad codzienną pracą sądu, która obejmuje planowanie rozpraw, zbieranie danych statystycznych dotyczących działalności sądu, codziennych zamówień, płatności i innych kwestii personalnych (urlopy, zwolnienia, etc.).
Francja	Prezesi działają samodzielnie.	-
Niemcy	W sądach niemieckich funkcjonuje urząd Dyrektora Generalnego (Geschäftsleiter). Stanowisko to powstało wiele lat temu.	Dyrektor Generalny jest odpowiedzialny za pracowników administracyjnych i wszystkie związane z tym działania, chyba że prezes sądu przekazał je do działu kierowanego przez sędziego. Wówczas dyrektor zajmuje się ogólnymi sprawami związanymi z funkcjonowaniem sądu (budżet,

		technologie informacyjne i komunikacyjne). Dyrektor nie ma wpływu na przydział spraw i priorytetowe ich rozpoznawanie. Uprawnienia dyscyplinarne pozostają w kompetencji prezesa.
Grecja	Występują szefowie sekretariatów, ale tylko w największych sądach.	Istnieje współpraca pomiędzy prezesem sądu a szefem sekretariatu w konkretnych sprawach dotyczących usług.
Węgry	Prezesa sądów wyższej instancji są wspierani przez kierowników lub dyrektorów administracyjnych.	Dyrektor sądu nie ma autonomii, jego działania muszą być zatwierdzone przez prezesa sądu.
Islandia	Kierownik sądu odpowiada rangą prezesowi w sprawach administracyjnych i jest odpowiedzialny za codzienną komunikację z pracownikami innymi niż sędziowie.	Kierownik sądu może sprawować swoją funkcję do pięciu lat i może zostać usunięty z urzędu przez prezesa, jak też innych pracowników. Konkursy na stanowisko kierownika są publiczne.
Irlandia	Nie istnieje dyrektor sądu.	-
Włochy	Nie istnieje dyrektor sądu.	-
Łotwa	Prezesa sądów mają swoich asystentów.	Dyrektor sądu (jeśli zostanie powołany taki urząd) jest odpowiedzialny za konkretne potrzeby sądu i jego personelu (kwestie administracyjne, bieżące problemy z utrzymaniem itd.).
Lichtenstein	Prezesa sądu pierwszej instancji wspiera dyrektor administracyjny.	Dyrektor sądu koordynuje i weryfikuje działania sekretariatów sądu, organizuje pracę personelu, zatwierdza, po uzgodnieniu z prezesem, zasady organizacji i funkcjonowania sekretariatu sądu. Jest on odpowiedzialny za informatykę sądu oraz za pozyskiwanie niezbędnych materiałów, a także za księgowość i budżet sądu.
Litwa	W mniejszych sądach nie funkcjonuje stanowisko dyrektora, w większych działają kancelarie.	-
Luksemburg	Nie istnieje dyrektor sądu.	-
Malta	Nie istnieje dyrektor sądu.	-
Mołdawia	Działalność organizacyjna i administracyjna sądu powinna być zapewniona przez sekretariat sądu, kierowany przez szefa wyznaczonego przez prezesa sądu.	Szef sekretariatu sądu ma następujące obowiązki: <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie pracy personelu określonej przepisami proceduralnymi; - organizowanie przydziału spraw poszczególnym sędziom; - zarządzanie funduszami sądu; - koordynacja i weryfikacja działań własnych podgrup sekretariatu; - zapewnienie zarządzania i optymalnego wykorzystania finansowych, materialnych, intelektualnych i informacyjnych zasobów w realizacji strategicznych planów biznesowych sądu; - opracowanie i przedstawienie do zatwierdzenia prezesowi strategicznych planów działalności sądu; - organizacja i koordynacja rozwoju i realizacja strategicznych planów działalności sądu; - zatwierdzenie, po uzgodnieniu z prezesem sądu, zasada organizacji i funkcjonowania sekretariatu sądu; - wykonywanie innych zadań powierzonych przez prawo lub delegowanych przez prezesa sądu.
Holandia	Zarząd składa się z 3 osób, w tym prezesa, pracownika sądowego i administracyjnego oraz zespołu zarządzającego.	Zwyczajowo sprawami administracyjnymi zajmuje się wyznaczony pracownik administracyjny.
Norwegia	Prezes jest jednocześnie kierownikiem sądu, ale często wspiera go dyrektor sądu.	Dyrektor zajmuje się bieżącymi sprawami finansowymi i personalnymi.
Rumunia	Prezesa w swoich zadaniach są wspierani przez wiceprezesów, kadrę zarządzającą oraz dyrektora finansowego.	Urząd dyrektora finansowego jest stanowiskiem o charakterze ekonomicznym, podporządkowanym prezesowi. Odpowiada za: <ul style="list-style-type: none"> - kierowanie działem ekonomiczno-finansowym i administracyjnym; - organizację rachunkowości i administracji, stosownie do przepisów prawa; - koordynację działalności opracowywania

		<ul style="list-style-type: none"> i zatwierdzania rocznego budżetu sądu; – wypełnia inne funkcje przewidziane przez prawo; – efektywne wykorzystanie środków otrzymanych z budżetu państwa lub budżetów funduszy specjalnych; – koordynację działalności poszczególnych komórek administracyjnych w sądzie oraz zapewnienie środków niezbędnych do ich bieżącej działalności; – opracowywanie programów aktywności ekonomicznej i administracyjnej sądów w zakresie realizacji zadań bieżących i przyszłych; – sporządza spis inwentarza sądu; – kontroluje wewnętrzne finanse sądu oraz sporządza raporty dla ministra sprawiedliwości w tym zakresie. <p>Jak można zauważyć, dyrektor finansowy odpowiada za kwestie ekonomiczne, podczas gdy prezes zarządza, organizuje i nadzoruje działalność administracyjną sądu.</p>
Słowenia	<p>Wszystkie sądy, z wyjątkiem oddziałów zamiejscowych, mogą powołać funkcję dyrektora administracyjnego. Jeżeli dany sąd nie ma dyrektora, zadania mieszczące się w jego kompetencjach są wykonywane przez prezesa sądu. Należy pamiętać, że Sąd Najwyższy Republiki Słowenii ma Sekretarza Generalnego, który oficjalnie wykonuje zadania dyrektorów sądowych.</p> <p>Dyrektor sądu samodzielnie wykonuje zadania administracji sądowej związane z kwestiami technicznymi i finansowymi sądu, przeprowadzaniem procedur zamówień publicznych, podejmowaniem decyzji w sprawach personelu, zapewnieniem bezpieczeństwa sądu, monitorowaniem, analizowaniem i sporządzaniem aktualnych sprawozdań budżetowych oraz wykonywaniem innych zadań administracji sądowej w porozumieniu z prezesem właściwego sądu.</p>	<p>Podczas gdy prezes sądu opracowuje sześcioletni program prac strategicznych dla sądu, monitoruje wydajność sądu i decyduje o najważniejszych sprawach z zakresu administracji sądowej (np. przekazuje roczny program pracy sądu, decyduje w sprawie rocznego przydziału sędziów do poszczególnych wydziałów, etc.) dyrektor zajmuje się podejmowaniem bieżących decyzji.</p>
Hiszpania	Prezesi są wspierani przez centralną komórkę nazywaną sekretariatem.	-
Szwecja	Jeśli chodzi o funkcję zarządcy sądowego, jest ona regulowana przez przepisy wewnętrzne poszczególnych sądów, podobnie jego powołanie jest uzależnione od zapotrzebowania danego sądu.	Osoby zainteresowane aplikowaniem na stanowisko kierownika/dyrektora administracyjnego sądu muszą wziąć udział w przeprowadzanym otwartym konkursie, procedury są takie same, jak przy rekrutacji urzędników państwowych, niebędących sędziami. Zarządcom sądowym/dyrektorom administracyjnym przysługują takie same prawa pracownicze, jak innym urzędnikom państwowym.
Szwajcaria	Na ogół prezesi są wspierani w sprawowaniu swoich funkcji.	Sekretariat sądowy znajduje się pod formalną kontrolą prezesa i rady zarządzającej.
Macedonia	Ogólnie rzecz biorąc, prezesi sądów są autonomiczni w sądzie, reprezentują sąd na zewnątrz, organizują pracę i podejmują środki w celu terminowego i odpowiedniego wykonywania czynności sądu, ale są wspomagani przez administratora sądowego w randze kierownika wydziału administracyjnego.	Administrator sądowy odpowiada za powierzone mu sprawy z zakresu administracji i organizacji pracy sądu, należące do kompetencji prezesa.
Turcja	W zależności od instancji, prezesów wspierają komisje złożone z innych sędziów zatrudnionych w danym sądzie lub zarządy.	W sądach żadnej instancji nie występuje funkcja dyrektora administracyjnego.
Ukraina	Prezes jest wspierany przez wiceprezesów i sekretarza w sądach apelacyjnych.	Kierownik ds. administracyjnych w sądzie ponosi odpowiedzialność za zapewnienie odpowiedniego wsparcia w sprawach organizacyjnych sądowi i sędziom oraz funkcjonowanie automatycznego systemu obiegu dokumentów, a także informowanie o zebraniach sędziów. Powołuje i odwołuje na stanowisko pracowników administracyjnych sądu, wyciąga wobec nich konsekwencje dyscyplinarne.

		Proces rekrutacji pracowników sądu odbywa się zgodnie z zasadą konkurencyjności.
Wielka Brytania	Prezesa sądów nie są równocześnie dyrektorami administracyjnymi sądów, sprawami administracyjnymi zajmują się poszczególni pracownicy sądu, niebędący sędziami.	Osoba, która sprawuje funkcję zbliżoną do dyrektora administracyjnego, odpowiada wyłącznie za sprawy administracyjne sądu, nie zaś te związane z wymiarem sprawiedliwości/orzecznictwem.
ⁱ Tabela przygotowana w oparciu o dokument zatytułowany „Compilation of replies to the questionnaire for the preparation of the CCJE Opinion No. 19 (2016) entitled “The role of court presidents”, zamieszczony na stronie: http://www.coe.int/T/dghl/cooperation/ccje/textes/Compilation_Avis%2019.asp , dostęp na dzień 09.11.2016 r.		

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Minister Sprawiedliwości	1	Ministerstwo Sprawiedliwości	Projekt przewiduje wprowadzenie bezpośredniego zwierzchnictwa Ministra Sprawiedliwości nad dyrektorami sądów, umożliwia elastyczne reagowanie na potrzeby kadrowe sądów powszechnych poprzez uregulowanie, że dyrektora sądu (zastępcę dyrektora sądu) powołuje i odwołuje Minister Sprawiedliwości, przy czym powołanie będzie się odbywać bez dotychczasowej procedury konkursowej natomiast przy odwołaniu Minister Sprawiedliwości nie będzie związany katalogiem przypadków, w których odwołanie jest możliwe.
Prezesa i dyrektorzy sądów apelacyjnych, okręgowych i rejonowych.	<p>W sądach powszechnych ogółem powołanych jest obecnie 264 dyrektorów sądów, w tym;</p> <ul style="list-style-type: none"> – w sądach rejonowych – 212, – w sądach okręgowych – 42, – w sądach apelacyjnych – 10. <p>Ponadto powołano dotychczas 8 zastępców dyrektorów sądów, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w sądach okręgowych – 5, – w sądach apelacyjnych – 3. <p>W 17 sądach rejonowych nie jest obecnie powołany dyrektor (istnieje wakat). Natomiast w 89 sądach rejonowych nie powołuje się dyrektora (art. 21 § 1a u.s.p.).</p>	Ministerstwo Sprawiedliwości	Uchylenie szczególnych przepisów przewidujących możliwość powołania dyrektora lub zastępcy dyrektora sądu wyłącznie na wniosek prezesa sądu, po przeprowadzonej procedurze konkursowej, oraz przewidujących możliwość odwołania dyrektora sądu wyłącznie w enumeratywnie wskazanych przypadkach, a zastępcy dyrektora sądu – wyłącznie na wniosek dyrektora sądu, spowodują, że do powoływania i odwoływania dyrektorów sądów i ich zastępców będą miały w pełnym zakresie zastosowanie regulacje dotyczące stosunku pracy na podstawie powołania zawarte w Kodeksie pracy.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt został przedstawiony Krajowej Radzie Sądownictwa, prezesom sądów, stowarzyszeniom zrzeszającym sędziów i poszczególne grupy pracowników sądownictwa.

Projekt został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości, stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. poz. 1414, z późn. zm.) oraz zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin Pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006 i 1204) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

Uwagi zgłoszone do projektu ustawy dotyczą następujących kwestii:

- 1) Negatywna ocena nowego modelu powoływania dyrektorów, który narusza art. 60 Konstytucji RP, nie dając kandydatom możliwości udziału w transparentnym konkursie, uzależniając wybór kandydata od uznaniowej decyzji ministra (od której nie przewidziano odwołania). Brak jasnej i przejrzystej procedury konkursowej będzie skutkował wątpliwościami, czy kandydat na dyrektora dysponuje odpowiednimi kwalifikacjami. Decyzja o wyborze i powołaniu osoby na to stanowisko będzie decyzją arbitralną. Pozbawiono ponadto w procedurze powoływania i odwoływania dyrektorów udziału prezesów i zgromadzeń ogólnych sędziów apelacji, co narusza równowagę pomiędzy funkcją prezesa a dyrektora, niezbędną do prawidłowego funkcjonowania sądownictwa. Projektowane powoływanie dyrektorów sądów powszechnych bez konkursu oznacza obniżenie standardów obsadzania stanowisk

- funkcyjnych w instytucjach publicznych. Brak transparentności procesu powołania dyrektorów będzie rodzić podejrzenia stosowania pozamerytorycznych przesłanek wyboru dyrektorów.
- 2) Negatywna ocena ograniczenia kompetencji prezesa sądu w stosunku do dyrektora sądu, przez zmianę w zakresie podległości służbowej dyrektorów. Pozbawienie dyrektorów sądów statusu organów sądów i przekazanie kompetencji finansowych dyrektorom podległym ministrowi grozi utratą niezależności finansowej sądów i utrudnienie funkcjonowania sądów. Zmiany w zakresie zwierzchnictwa służbowego prowadzą do pozbawienia prezesa sądu możliwości skutecznego wpływania na właściwą obsadę stanowisk w wydziałach sądu, co będzie miało wpływ na właściwe kierowanie działalnością administracyjną sądu przez prezesa. Pozostanie iluzorycznym zapis art. 31a § 1 ust. 4 u.s.p. obligujący dyrektora do określenia w porozumieniu z prezesem rozmieszczenia i liczby poszczególnych stanowisk w wydziałach sądów, na których są zatrudniani pracownicy sądu. Powstanie w sądzie dwóch niezależnych od siebie stanowisk zarządzających pracą sądu, tj. prezesa i dyrektora nie zapewni należytego funkcjonowania sądu.
  - 3) Dyrektor sądu stał się elementem władzy wykonawczej, bezpośrednio podporządkowanym Ministrowi Sprawiedliwości, niezależnym wobec prezesa sądu. Podporządkowanie dyrektora sądu bezpośrednio Ministrowi Sprawiedliwości jest niezgodne z art. 173 Konstytucji RP.
  - 4) Odwołanie dyrektora sądu powinno być uzasadnione w sensie formalnym i materialnym, powinny być przewidziane mechanizmy opiniujące mające zastosowanie przed podjęciem decyzji o odwołaniu. Projektowane rozwiązanie eliminuje możliwość wystąpienia prezesa sądu lub wpływu sędziów na odwołanie dyrektora sądu niewykonującego należycie obowiązków. Wniosek lub opinia prezesa w takiej sytuacji są niezbędne. Nie jest właściwe oderwanie możliwości odwołania dyrektora od oceny jego pracy dokonanej według czytelnych procedur przez osoby, które są w stanie najlepiej i z perspektywy czasu ocenić realizację przez niego obowiązków. Brak wskazania kryteriów, na podstawie których będzie możliwe odwołanie dyrektora, może mieć wpływ na dużą dowolność tej czynności, bez względu na merytoryczne przesłanki, co do jakości i profesjonalizmu podejmowanych przez nich działań.
  - 5) Zmiana statusu dyrektorów sądu i wyłączenie dyrektorów z organów sądów może doprowadzić do dysfunkcji w zakresie właściwej reprezentacji Skarbu Państwa. Przy pozostawieniu bez zmian przepisu art. 31a u.s.p., co do reprezentacji jednostki sądownictwa powszechnego w określonych sferach (dyrektor, dyrektor sądu okręgowego, dyrektor sądu funkcjonalnego) reprezentacja zostanie zawężona do sfery materialnoprawnej (zawieranie umów o udzielanie zamówień publicznych, umów o pracę), z pozostawieniem reprezentacji w postępowaniach sądowych prezesom sądów, także w zakresie zadań dyrektora. Może również powstać wątpliwość w zakresie reprezentacji sądu przy zawieraniu umów z podmiotami zewnętrznymi. Zwiększone kompetencje prezesa w zakresie reprezentowania jednostki (także w zakresie należącym do zakresu zadań dyrektora) na zewnątrz spowoduje zwiększenie obowiązków niezwiązanych z zadaniami orzecznymi. Niezbędne będzie upoważnienie dyrektora udzielone przez Ministra Sprawiedliwości do dokonywania wszystkich czynności, do których był upoważniony organ sądu, jakim jest obecnie dyrektor.
  - 6) Zmiana statusu dyrektora wiąże się z pozbawieniem go samodzielności i odpowiedzialności za podejmowane decyzje.
  - 7) Zmiany uderzają w konstytucyjne zasady trójpodziału władz, wprowadzając możliwość wpływania na sądy przez władzę wykonawczą.
  - 8) Brak przepisów przejściowych.
  - 9) Zbyt szerokie kompetencje Ministra Sprawiedliwości w zakresie powoływania i odwoływania dyrektorów oraz zwierzchnictwa służbowego.
  - 10) Wobec braku podległości dyrektora prezesowi sądu oraz braku instrumentów oddziaływania przez prezesa na dyrektora powinien być zmieniony przepis art. 31a § 1 pkt 2 u.s.p. przez wskazanie wyraźnie kompetencji dyrektora w sferze udzielania informacji publicznie oraz w sferze związanej z windykacją należności sądowych w płaszczyźnie, za którą będzie odpowiadał dyrektor sądu.
  - 11) Biorąc pod uwagę systemowe rozwiązanie przyjęte w projekcie, zasadne byłoby wykonywanie czynności z zakresu prawa pracy wobec dyrektorów sądów przez Ministra Sprawiedliwości.
  - 12) Nie została uregulowana sytuacja dotycząca postępowania w razie braku zgody na przekroczenie planu wydatków.
  - 13) Projekt nie wskazuje przepisów, na podstawie których dyrektor będzie posiadał uprawnienie do reprezentacji sądu.
  - 14) Wprowadzając podporządkowanie dyrektorów sądów Ministrowi Sprawiedliwości nie wskazano, czy dyrektorzy wszystkich szczebli stają się dysponentem budżetu sądów III stopnia i czy to powoduje wygaśnięcie uprawnień dyrektora sądu apelacyjnego jako dysponenta budżetu II stopnia w obszarze apelacji i jego uprawnienia nadzorcze i kontrolne, które przejmie Minister Sprawiedliwości.
  - 15) Projektowane zmiany spowodują, iż osoba zajmująca stanowisko dyrektora sądu będzie jedyną spośród pracowników sądu osobą niepodlegającą jakiegokolwiek ochronie pracowniczej, a jednocześnie w pełni odpowiedzialna za majątek powierzony jej pieczy i realizację planu finansowego. Brak stabilności zatrudnienia nie spowoduje zatrudniania osób najbardziej kompetentnych.
  - 16) Wskutek projektowanych regulacji prezes sądu będzie pozbawiony jakiegokolwiek wpływu na pracę wydziałów merytorycznych sądu, będzie jedynie wnioskodawcą pewnych rozwiązań organizacyjnych, a podejmowanie decyzji

zostanie pozostawione wyłącznie sferze autonomicznej władzy dyrektora sądu.

17) Projekt nie przewiduje żadnego systemu poszukiwania kandydatów na stanowisko dyrektora.

18) Negatywna ocena rezygnacji z wpływu oceny sprawozdania dyrektora sądu przez zgromadzenie ogólne sędziów na jego odwołanie, należy pozostawić art. 32b u.s.p.

Krajowa Rada Sądownictwa zaopiniowała negatywnie projekt ustawy. W opinii z dnia 17 listopada KRS powołała się na zasadę trójpodziału władz, ich równowagi, jak również gwarancji niezależności sądów i niezawisłości sędziów, jaką jest odrębność organizacyjna i ściśle z nią związana samodzielność budżetowa. Wskazano również, że Minister Sprawiedliwości, będąc w istocie jedynym zwierzchnikiem dyrektora sądu faktycznie przejmie pełnię uprawnień w zakresie funkcjonowania sądu jako odrębnej instytucji. Projekt zatem zmierza do zwiększenia wpływu władzy wykonawczej na władzę sądowniczą i narusza zasadę niezależności i odrębności od władzy wykonawczej. Proponowane rozwiązania mogą więc stanowić naruszenie Konstytucji RP. W tym zakresie wątpliwości budzi wprowadzenie pełnej swobody w zakresie pełnej swobody przy obsadzie stanowisk dyrektorów sądów i wyłącza osoby zajmujące te stanowiska spod jakiegokolwiek kontroli organów sądu. Zmiany w zakresie regulacji dotyczące organów sądu spowodują, że prezes sądu będzie stroną każdej z umów zawieranych na rzecz sądu, mimo, że będzie pozbawiony samodzielności w zakresie podejmowania decyzji o tej czynności prawnej.

Powyższe uwagi nie zostały uwzględnione przez projektodawcę.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2016 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania	Projektowana regulacja nie wywołuje skutków finansowych dla budżetu państwa.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Wprowadzenie w art. 179 § 1a obowiązku, zgodnie z którym czynności prezesa sądu wymagają, dla ich ważności, uprzedniej akceptacji właściwego dyrektora sądu (zarówno w sądach, w których powołuje się dyrektora oraz w sądach rejonowych, w których gospodarke finansową będą prowadzić dyrektorzy przełożonych sądów okręgowych), nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu w części 15.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)	
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2016 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0	
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0	
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0	
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa								
	sektor mikro-, małych	Brak wpływu.							

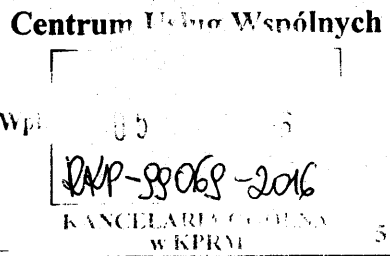

	i średnich przedsiębiorstw	
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak wpływu.
Niemierzalne		
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Projektowane rozwiązania nie wpływają na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu		
☐ nie dotyczy		
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).		☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☒ zmniejszenie liczby dokumentów ☒ zmniejszenie liczby procedur ☒ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:		☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.		☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
<p>Komentarz: Uchylenie szczególnych przepisów przewidujących możliwość powołania dyrektora lub zastępcy dyrektora sądu wyłącznie na wniosek prezesa sądu, po przeprowadzonej procedurze konkursowej, oraz przewidujących możliwość odwołania dyrektora sądu wyłącznie w enumeratywnie wskazanych przypadkach, a zastępcy dyrektora sądu – wyłącznie na wniosek dyrektora sądu, spowodują, że do powoływania i odwoływania dyrektorów sądów i ich zastępców będą miały w pełnym zakresie zastosowanie regulacje dotyczące stosunku pracy na podstawie powołania zawarte w Kodeksie pracy.</p> <p>Projektowane rozwiązania powinny wpłynąć na skrócenie czasu trwania procesu powołania/odwołania dyrektora sądu (zastępcy dyrektora sądu). Należy bowiem zauważyć, iż procedura ta miała charakter długotrwały (ok. 6 miesięcy³⁾) i nie zawsze zapewniała możliwość szybkiego i skutecznego obsadzenia stanowiska dyrektora lub zastępcy dyrektora sądu, uzależniając możliwość działania Ministra Sprawiedliwości od czynności podejmowanych przez komisję konkursową powołaną przez prezesa sądu. Konsekwentnie projekt przewiduje zatem uchylenie przepisów art. 32 § 2 i 7, określających procedurę występowania przez prezesa sądu z wnioskiem o powołanie kandydata wyłonionego w drodze konkursu oraz procedurę postępowania w razie odmowy powołania kandydata przedstawionego przez prezesa sądu.</p> <p>Obecna długość trwania postępowań konkursowych na stanowisko dyrektora bądź zastępcę dyrektora sądu wynika głównie z uregulowań rozporządzenia z dnia 6 grudnia 2012 r. w sprawie konkursu na stanowisko dyrektora sądu albo zastępcy dyrektora sądu (Dz. U. poz. 1418). Rozporządzenie przewiduje m.in. oczekiwanie na upływ 14-dniowego terminu od opublikowania listy kandydatów do przekazania komisji konkursowej dokumentów złożonych przez tych kandydatów (§ 4), czego nie wymaga ustawa. Wprowadzono trzy etapy konkursu (§ 5), składającego się z pisemnych testów i opisanie koncepcji działania oraz ustnej rozmowy kwalifikacyjnej. Ponadto przewidziano 4-tygodniowy termin na przygotowanie przez MS pytań testowych (§ 6). Projekt przewiduje uchylenie wskazanego art. 32a § 13 u.s.p., i co za tym idzie uchylenie wymienionego rozporządzenia.</p> <p>Wprowadzenie w art. 179 § 1a obowiązku, zgodnie z którym czynności prezesa sądu wymagają, dla ich ważności, uprzedniej akceptacji właściwego dyrektora sądu (zarówno w sądach, w których powołuje się dyrektora oraz w sądach rejonowych, w których gospodarckę finansową będą prowadzić dyrektorzy przełożonych sądów okręgowych), nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu w części 15. Jednocześnie projektowane rozwiązanie nie będzie miało wpływu na praktykę współpracy prezesów i dyrektorów sądów powszechnych w tym zakresie, zasada wynikająca z projektowanego art. 179 § 1a, pomimo braku przepisu w aktualnym stanie prawnym, powinna być stosowana przez prezesów i dyrektorów sądów w codziennej pracy.⁴⁾</p>		

³⁾ Wyliczenia dokonano na podstawie dokumentacji z 7 konkursów na stanowisko dyrektora sądu, które wpłynęły do Ministerstwa Sprawiedliwości i zakończyły się w 2016 r. powołaniem na stanowisko dyrektora bądź odmową powołania. Czas trwania postępowania liczono od daty zarządzenia przez prezesa sądu konkursu na stanowisko dyrektora sądu do dnia decyzji Ministra Sprawiedliwości powołującej na to stanowisko.

⁴⁾ Stanowisko Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej Ministerstwa Sprawiedliwości.

9. Wpływ na rynek pracy	
Projektowana regulacja nie oddziałuje na rynek pracy.	
10. Wpływ na pozostałe obszary	
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Brak wpływu na pozostałe obszary.
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego	
Przewiduje się wejście w życie projektu ustawy po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.	
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?	
Nie przewiduje się przeprowadzania odrębnej ewaluacji projektu.	
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)	
Brak.	

Warszawa, 5 grudnia 2016 r.

KPRM

Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE.920.1579.2016 / 7/MN

dot.: RM-10-161-16 z 1.12.2016 r.

Pani
Jolanta Rusiniak
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia

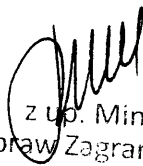
o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Szanowna Pani Minister,

w związku z przedłożonym projektem ustawy pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem

z up. Ministra
Spraw Zagranicznych
Renata Szczęch
Podsekretarz Stanu

Do wiadomości:
Pan Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości

